

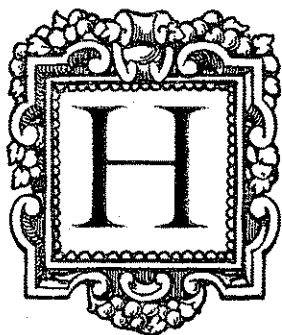


ANY III. REUS, 1^{er} - 15 D'OCTUBRE DE 1922 NUM. 65 - 66.



DEL CAMP

DUES LLEIS AGRONÒMIQUES



Hha una llei en agromia, que molts agricultors ignoren, que és la base fonamental d'una bona fertilització de les terres. Ens referim a la llei del *mínim*.

Aquesta ignorància és més greu en molts autors de tractats d'Agricultura, que ni sisquera la mencionan, apesar d'ésser de molt antic coneguda, per concedir immerescuda importància a altra llei, l'anomenada de *restitució*, que durant molts anys ha estat en boga i que, com veurem, la seva aplicació estricta pot conduir a despeses inútils, que gravaran estèrilment la producció agrícola.

La llei del mínim, que cap agricultor deuria ignorar, ens diu que el desenrotll dels vegetals es proporcional a l'element fertilitzant que existeix en menor quantitat en el terreny. Per lo molt important que és aquesta llei, posarem un exemple per a aclarir-la. Suposem que volèm construir una

paret amb pedra i argamassa i disposem d'una part de materials en abundància, però ens manca o tenim en petita quantitat un d'ells; és dir, tenim pedra abundant, calç en excés i disposem d'una petita quantitat de sorra. Quina longitud de paret podrem construir? El problema és ben clar: la porció de paret que permeti arribar a l'esgotament de la sorra. I, aleshores, tots els demés materials que tenim en abundància restaran inútils; en canvi, aportant a l'obra en construcció una major quantitat de sorra, podrem aprofitar tots els altres materials que sense aquell restarien inútils.

La llei de la restitució, molt més coneguda que l'anterior, ens diu, com ja es desprèn del seu nom, que devem restituir a la terra *tots* els elements que les plantes n'extreuen, sense major o menor quantitat.

Aquestes dues lleis, com compendrà fàcilment el llegidor, són incompatibles. La segona no deu aplicar-se mentres es pugui fer ús de la primera.

Els nostres agricultors obeeixen a n'alguna d'aquestes lleis en fertilitzar les seves

terres? Això és lo que ens interessa averiguar.

Les terres que, com les del nostre Camp, han estat conreuades durant segles, que han produït centenars de collites i que, per tant, d'elles s'han extret, sota la forma de fruits agrícols, quantitats considerables de substàncies minerals de les que componen les terres de cultiu i serveixen d'aliment als vegetals, és lògic que vagin perdent llur fertilitat i que les collites minvin, perquè els vegetals es nodreixen defectuosament i la inexorable llei del mínim es va complint.

De les terres del nostre Camp els vegetals n'han extret centenars de tones de fòsfor, de potasi, de nitrogen i d'altres elements, sense els quals la vida els és impossible. L'agricultor es veu avui obligat a fer aportació, a n'aquestes esgotades terres, d'aquests elements vitalíssims que hi manquen o hi estan en petita quantitat, inferior a la necessària, si es volen obtenir collites remuneradores; és dir, que, avui, el cultiu sense emprar adobs es quasi sempre ruïnós. Es una despesa més que té l'agricultor del Camp, per haver rebut una herència que l'han tinguda en usdefruit nombroses generacions que, per manca de cultura científica i de mitjans materials, no van aportar-hi altre afany que el de treure'n la major quantitat possible de productes. Es una despesa que encara no coneixen els països nous d'Amèrica, que tenen en explotació terres verges que rendeixen excel·lents collites sense emprar-hi adobs, i quina competència, ruïnosa per a alguns productes, no podríem resistir sense la protecció dels aranzels.

Sortosament, l'agricultor ha tingut Ciències auxiliars que, en progressar ràpidament durant els últims cinquanta anys, li han proporcionat mitjans de continuar el conreu de les terres que ja havien rendit el seu màxim esforç. Per això, veiem als agricultors preocupar-se, cada dia més, i cada dia més deuran preocupar-se'n, d'adobar les terres per a obtenir millors collites; mes,

aquesta feina requereix avui majors coneixements i major atenció, si no es volen fer despeses inútils, de la que requeria abans quan sols s'empraven adobs orgànics.

Els adobs orgànics, per contenir totes les substàncies útils als vegetals, podien emprar-se indistintament i no hi havia que pensar en quan a llur empleu, més que en la quantitat i forma d'aplicació, qüestió aquesta última, també, bastant descuidada; però, afortunadament, ja no hem de confiar la conservació de la fertilitat de les terres, *exclusivament*, als adobs orgànics. Avui es troben en el mercat, en quantitat abundant els adobs, minerals. Aquestes substàncies es venen unes vegades, com tothom sap, compostes, sots el nom de *guanos*, i, també, separades les diverses espècies químiques, útils als vegetals, amb els noms prou coneguts de superfosfat, nitrat, amoníac, etc. Ara bé, l'agricultor, hereu dels que solament utilitzaven adobs orgànics, va emprar els *guanos*, que, con aquelles substàncies, contenen tots o quasi tots els elements que acostumen a mancar o estar en defecte en les terres; però en fer-se més intens i més extens el comerç d'adobs, pels avenços industrials introduïts en llur fabricació, i, en fer-se, també, la classe agricultora més instruïda i familiaritzada en l'empleo d'aquesta mena de substàncies, ha caigut en errors d'importància, per ignorar com dèiem abans, la llei del mínim.

Quan l'agricultor emprava adobs orgànics o *guanos* minerals, complia, si els usava en suficient quantitat, amb la llei de la restitució, o sia, retornava al terreny les substàncies útils als vegetals que aquests li prenien per elaborar llurs fruits. Com hem dit, i, además, es comprèn, aquesta llei excloeix la del mínim; complerta aquella, no és necessari preocupar-se d'aquesta, perquè no hi haurà mínim: totes les substàncies necessàries als vegetals es trobaran sempre en el terreny, puix li seran retornades després de cada collita.

Segurament a n'això es deu que caigués en desús la llei del mínim i es parlés tant

de la llei de la restitució; mes, avui, els agricultors utilitzen moltes substàncies minerals senzilles, o, ells mateixos, es preparen els guanos per barreja de les espècies minerals; i els que així procedeixen, que són cada dia més, i que deurien ja ésser tots, puix és la forma més racional i econòmica d'abonar, deuen deixar en oblit la llei de la restitució, que sols en terrenys molt pobres tindrà aplicació, i preocupar-se de la transcendència i utilitat de la llei del mínim. En efecte, si recordem lo que s'entén per adob, i per a nosaltres no hi ha definició més exacta que la següent: *adob és tota substància directa o indirectament útil a la planta i que manca en el terreny*, veurem que, per a mantenir la fertilitat d'aquest, no és necessari reintegrar-li tot quant els plantes extreuen d'ell, sinó solament aquells aliments que hi manquen. Es dir, que si un terreny és ric, per exemple, en fòsfor, i, en canvi, hi manquen la potassa i el nitrogen, no deurem restituir el fòsfor sinó aquests dos últims elements. Per tant no em de fer aplicació de la llei de la restitució, sinó de la del mínim, o sia, que no manqui cap element útil als vegetals. I aquesta manera de procedir té molta importància, perquè ens evitarà moltes despeses inútils, fent més econòmic el cultiu per dos motius: per la major producció que obtindrem i ésser mes petites les despeses de fertilització. Mes, com sabrem quins elements manquen en el terreny? Hi ha per això dos procediments a seguir: l'anàlisi de la terra i la experimentació.

El primer d'aquests procediments pot donar amb més o menys exactitud, segons sia el cuidado que s'hagi posat en l'obtenció de les mostres de terra per a l'anàlisi, la composició i riquesa del terreny en elements fertilitzants, i, aproximadament, la forma més o menys assimilable d'aquests elements pels vegetals que en el terreny es cultiven. No hi ha, doncs, en aquest procediment una rigorosa exactitud, però sí indicacions molt útils per a emprar amb èxit i economia els adobs. Es clar, que l'a-

gricultor no pot practicar-lo, i és precis acudir a tècnics competents en anàlisi química-agrícola.

El segon d'aquests procediments té l'aventatge de que pot ésser practicat pel mateix agricultor i posseeix més exactitud que l'anterior, si es practica com és degut. Tothom sap que consisteix, simplement, en adobar parcel·les o determinats arbres, amb diferents substàncies minerals per a veure quines són les que produeixen un augment major en la producció. No creiem necessari exposar els detalls del procediment per ço que dèiem en l'article anterior.

Ara bé, els nostres pagesos segueixen aquestes regles o tenen aquestes precaucions en emprar els adobs? Podem dir que, en general, no. Són molts els pagesos que jutgen del valor dels adobs pels seus caràcters organolèptics. Diuen, per exemple, que els superfosfats són terra; la potassa amb prou feines si la coneixen; la kainita i les escòries de desfosforació són moltes les cases que comercien en adobs que ni en tenen. En l'únic que creuen és en els adobs nitrogenats, com l'amoniac i el nitrat, perquè, en emprar-los, produeixen una exuberant vegetació, fent brostar molt els arbres i reverdint-los extraordinàriament. En canvi, per a res es fixen si l'augment en fruit correspon a l'augment en frondositat.

Són molts els pagesos que adoben els olivers amb 2 ò 3 kilos de sulfat amònic ó nitrat de sodi. Això no és faltat a la llei del mínim, sinó a totes les lleis agrícoles, i, precisament, pagant-ho car, puix aquelles dues substàncies són les més cares de les que s'utilitzen com adobs.

Altres dels defectes en que freqüentment incorren els nostres agricultors, demés del que ja havem senyalat referent a la *qualitat* del adob, és que tampoc tenen en compte aquesta qualitat en relació amb el terreny i amb els cultius. Tant si el terreny és silici, calcari o argilós, com si es tracta d'arbres, arbustes o vegetals herbacis, de llarga o

curta vida, l'agricultor del nostre Camp utilitza, indistintament, l'amoníac, el nitrat o el superfosfat.

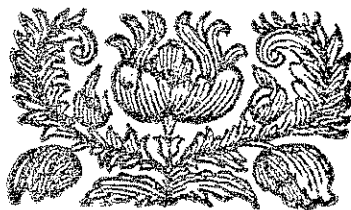
Tampoc la nostra pagesia es preocupa ni poc ni molt del clima, ni pensa que pugui tenir relació amb la quantitat i qualitat d'adobs a emprar. I, en quant a la quantitat, en general, més que com aliment, sembla que utilitzin l'adob com a condiment.

Podríem, encara, senyalar altres defectes, sobretot en la manera de barrejar-los i d'aplicar-los, però considerem suficient lo que portem escrit, per a sentar la conclusió que, avui, en nostre Camp, s'adoba poc i malament, amb greu perjudici de la producció i, per tant, dels mateixos agricultors. Es con-

venientíssim per a compensar les despeses per jornals, augmentar la producció, puix, essent aquelles despeses les mateixes, els fruits que s'obtenen, en moltes ocasions, podrien duplicar-se, adobant convenientment.

En aquest aspecte, la nostra pagesia no està molt avançada. Hi ha que fer-li, però, la justícia de que els agricultors durant molts anys, i avui encara, han viscut precàriament. No obstant, és de creure que amb la mateixa facilitat que s'han assimilat altres avenços, es perfeccionaran en tot quant té relació amb la fertilització de les terres, en profit llur i en benefici de la riquesa del nostre Camp.

JOSEP CAIXÉS GILABERT



NOCES

*La tarda d'or ran l'horitzó declina;
brinquen els poltres en la pau del prat;
tot lliurement, plens d'ansietat divina,
els dos joves pastors s'han desposat.*

*Com en el fris d'una àmfora arretina,
una aroma de noces, que ha embaumat
la vaguetat de l'hora ponentina,
la ramada frisanta ha encabridat.*

*La núvia, que ha sentit la poderosa
unció carnal de les serenes aures,
dels braços de l'espòs s'ha alçat joiosa;*

*i ha sonrigut, pensant si en nits properes,
les eugues braves pariran Centaures,
i fruitaran estrelles les pomeres...*

TARDA PAGANA

*Pel sol d'Agost la terra encesa
brilla i s'abat serenament:
l'aire, que passa somnolent,
té l'inquietud d'una nuesa.*

*Pels camps, les verges, colorades,
cullen les fruites tot riguent:
hi ha una gran lluita de mirades,
en que Amor venç ardidament.*

*Se sent la vida tota nova:
El vent modela entre la roba
corbes d'atletes i beutats:*

*i entre la tarda que s'argenta,
sembla brunyir-s'hi, resplendent,
l'obra dels déus ressucitats.*

MIQUEL DE PALOL

Del llibre POEMES DE TARDA.